

List izhaja vsako soboto zjutraj. Posamezna številka 20 lir, na šestih straneh 25 lir. Zaostale številke dvojno. Celoletna naročnina 1000 lir; polletna 500 lir; trimesečna 260 lir; mesečna 90 lir. Uredništvo: TRST, ulica Monicchi 6/II - tel. št. 93-073, 93-806. Uprava: TRST, trg Duca degli Abruzzi 3, Dom pristaniških delavcev II. nadst. - tel. št. 28-402. Dopolni se dostavljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiis in slike se ne vračajo. - Oglasi: v širokosti enega stolpca za vsak milijone 30 lir. Oglasi se plačajo vnaprej. POSTNINA PLACANA V GOTOVINI - SPED. IN ABBONAM. POST.

DELLO

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE S.T.O.

Jutri, v nedeljo ob 9.30 bo v KINU OB MORJU ZBOROVANJE MIRU
na katerem bodo govorili sen. Ambrogio Donini, dr. Salvo Teiner, Stane Bidovec in Arturo Calabria
CENA 20 LIR

OBNOVljena IZDAJA LETO V. ŠTEV. 244

TRST - SOBOTA, 4. JULIJA 1953

INTERVJU S TOV. VIDALIJEM OB 5. OBLETNICI RESOLUCIJE I. U.

POLOM TITOVSKIH RENEGATOV v Jugoslaviji in izven nje

O rednih diplomatskih odnosih med ZSSR in Jugoslavijo - Na političnem polju ne more biti zblizanja s titovci - V Trstu je bilo titovstvo poraženo

Ob priliki pete obletnice zgoraj omenjene Resolucije Informacijske urada o notranjem stanju jugoslovanske Komunistične partije smo zaprosili generalnega sekretarja Partije tovariša Vidalijsa, naj nam pove svoje mnenje o nekaterih aktualnih vprašanjih, ki se tičejo Jugoslavije in njene vlade.

1. vprašanje: Misliš, da so možnosti za diplomatske odnose med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo?

Odgovor: Ne izključujem možnosti, da bi prišlo do tega, če bi se odvisna od zahtevanja Beograda sprico dejala, da bi Sovjetska zveza vedno hotela vzdrževati odnose s vsemi vlada, ki jih mora imeti v družbeno usmerjeni obliki in družbeno usmerjeni obliki. Titovci so tisti, ki morajo prenehati z obsejnimi provokacijami in z delavostjo špijskih služb proti ljudskim demokracijam.

2. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?

Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

3. vprašanje: Si brač zadržuješ Karlejev članek, v katerem govori, čes da so oni zmagovalci? Odgovor: Njihov načrt je bil, da bi ostali v komunističnem stanju, da bi ga razbili od znotraj. Bil je zasvojen in vrtoglavi. Poskušali so strmu državi vlade ljudskih demokracij, pa so bili razkrinkani. Vse to je bilo prepuščeno, da se država v veliki meri nadaljuje svojo politiko socializma. Hoteli so razpustiti mednarodno komunistično gibanje, toda doli prej, dočim se je titovci znašli v naročju Društva Internacionale, katero je Lenin že pred štiridesetimi leti označil kot ognjevarni truhel. Ni dvoma, da so titovci upali, da bodo uspeli spraviti kaj več, med drugim tudi v Italiji potom magnucije. Toda zaman so bili njihovi upi. Poskušili so vnesti zmedo tudi v gibanje mirotov, toda danes se nihče niti ne spomni več na zagrebški kongres. Skušali so razpustiti sindikalni odbor, toda končali so z medžolimi, med stavkavci in delodajalci. Prizadevali so na razbiti žensko in mladinski demokratsko gibanje, doživeli pa so popoln polom.

4. vprašanje: Oni zatrjujejo, da so zmagovalci v notranjosti Jugoslavije...
Odgovor: Resnično! Odravali so ustavo ter so jo nadomestili z vrsto protisocialističnih zakonov. O petletnem planu se ne govori več. Jugoslavijo so spremenili v kolonialno tuj imperializem; na delovni tleh vladajo kulaki in lakotni, v mestih so adevalski svetovi, ustvarjeni po Titovi tajni polici. Povod so posejani zapori in koncentracijska taborišča, polni ljudi, ki so nasprotni titofašističnemu režimu. Res je zmagali!

5. vprašanje: Oni zatrjujejo, da so zmagovalci v notranjosti Jugoslavije...
Odgovor: Resnično! Odravali so ustavo ter so jo nadomestili z vrsto protisocialističnih zakonov. O petletnem planu se ne govori več. Jugoslavijo so spremenili v kolonialno tuj imperializem; na delovni tleh vladajo kulaki in lakotni, v mestih so adevalski svetovi, ustvarjeni po Titovi tajni polici. Povod so posejani zapori in koncentracijska taborišča, polni ljudi, ki so nasprotni titofašističnemu režimu. Res je zmagali!

6. vprašanje: In kakšno je tvoje mnenje o titovcih v pogledu tržaškega vprašanja?
Odgovor: V tem vprašanju Tito bolj očitno kot kdaj koli izkorišča svoj položaj imperalističnega ljubljence. On ne govori resno ter brije noreca iz vseh, ko obravnava svojo etnično ertvo, svoj ekordura, svoj ekonomizma, o katerih dobro ve, da so neizvedljivi. To so predlogi, s katerimi hoče sabotirati. On ve, da bi v Trstu ne dobil niti onih glasov, ki so jih titovci s težavo zbrali na volitvah. Titovci pravi, da se v Trstu vsi strinjajo s Titom, toda neporočeno dejstvo je, da v Trstu ni bolj osvojenega človeka, kot je titovec. Se mnogo bolj kot fašisti; kajti Tito je povzročil

7. vprašanje: Titovstvo se predstavlja nevarnost?
Odgovor: V Trstu je bilo titovstvo likvidirano. Sedaj skušajo oživetiti z bastardeni priljubljenosti ter preko kakšne sindikalistične skupine. Vedno se krinka; kajti titovstva je sram samega sebe. Ljudstvo ga odklanja. In zato vedno izgine in se pojavlja v novi obliki, kadar koli je razkrinkano. To je v polnem teku akcija za razdojitve našega Ozemlja, ko imperalisti skušajo na razne načine ustejeti akcijo Tita in De Gasperijsa, ta obet brez predstavitelj zelo slabo manifestacija. Zato to ni bil le zaogledan občan, umrlh članov naših prosvetnih društev, kakor tudi spominu velikih mož kot sta bila to. Stalin in Gattwald ter spominu žrtve ameriškega razizma zakoneca Rosenberga. V počastitev vseh je predlagal enominutni molk.

8. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

9. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

10. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

11. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

12. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

13. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

14. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

15. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

III. REDNI OBČNI ZBOR SHPZ JE VAŽEN mejnik v borbi za slovenske pravice

Številni pozdravi iz inozemstva dokazujejo, da slovenski bratje spremljajo naše delo in borbo z velikim zanimanjem in simpatijo - Poročilo Staneta Bidovca in živahna diskusija - Občni zbor je potekal pod geslom: «Za mir, za narod in kulturo», ki naj bo vsem Slovcem napotilo k še večjim in odločnejšim uspehom

V nedeljo dopoldne je bil v prostorih «Kraljice» v Domu pristaniških delavcev 3. redni občni zbor Slovenske hrvaške prosvetne zveze. Zaradi položaja, v katerem se nahajamo tržaški Slovencev, zlasti v sedanjem času, ko to ni bil le zaogledan občan, umrlh članov naših prosvetnih društev, kakor tudi spominu velikih mož kot sta bila to. Stalin in Gattwald ter spominu žrtve ameriškega razizma zakoneca Rosenberga. V počastitev vseh je predlagal enominutni molk.

Sedila je izvolitve delovnega predsedstva, kakor je občni zbor predstavljal v običajno proceduro. Glavno poročilo je podal tov. Bidovec (izpisek priložimo na tretji strani).

Tov. Doplicher je prinesel poročila Zveze italijanskih kulturnih krožkov. V svojem nagovoru je podpral zlasti dejstvo, da je cilj obeh kulturnih organizacij skoraj enak in da stoji zato pred oboje enake obire in težave. Vse šteli je Slovcem obilo uspeha pri svojem delu ter obljubil, da bodo italijanski kulturni krožki vedno solidarni z nami.

V imenu Zveze enotnih sindikatov in Zveze malih posetnikov STO je prinesel pozdrave tov. Marij Gerbec. V svojem podpranem nagovoru je zlasti poudarjal važnost, ki jo ima prosvetno delovanje med delavci in kmeti.

Za Zvezo demokratskih žena pa je spregovorila tov. Vera Žužek-Valdstein. Govorila je zlasti o nalogah, ki jih ima ženska organizacija do sebe, o nalogah, ki so enake nalogam SHPZ. Poročila tov. Bidovec so sledili kolektivi. Tov. Jelka Gerbec je poročala o finančnem stanju Zveze. V njem je zlasti poudarila potrebo, naj včlanjena društva v bodoče posebej več pažnje finančnim vprašanjem in naj točneje izpolnjuje svoje obveznosti do Zveze. Večina društev se ni odvela SHPZ odziva. Rjaječe članarice. Zavedati se je treba, da je delovanje Zveze druženo z velikimi stroški. Potrebno je tudi, da posamezna društva cimprej uredijo razne formalnosti, ki so potrebne za to, da jim ne bo treba v bodoče plačevati tako visokih taks za vsako

Apelirala je tudi ne vse naravo, naj sodelujejo pri sestavljanju novega Ljudskega kolektiva, zlasti z izvornimi folklornimi in dragimi prispeki.

16. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

17. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

18. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

19. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

20. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

21. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

TITOFASHISTIČNI MEŠETARJI SO SI OGLEDALI TRST

Bebler je za razkosanje na podlagi "statusa quo"

„Jugoslavija se bolj nagiba k obstoječemu stanju kot pa k spoštovanju obveznosti“ - je dejal Bebler na tiskovni konferenci - To pa pomeni priključitev cone A k Italiji in cone B k Jugoslaviji

V torek so se iz Sežane pripeljali v naše mesto v bleščečih ameriških avtomobilih namestnik zunanega ministra Jugoslavije Bebler, visoka slovenska hierarha Breclj in Vid. Tomšičeva, trgovski svetovalec pri zunanem ministrstvu Jugoslavije Kopček ter drugi titovski funkcionarji. Uradno je Bebler prišel v Trst na ogled Velesajne.

Ce se hočemo zadovoljiti s tem pojasnilom, ne moremo mimo dejstva, da je lani anglo-ameriška vojaška uprava, ki je letos brez ovir izdala vizum visokemu političnemu predstavniku Jugoslavije, odločno, trglovalo in ne inteligentno odklonila vizum gospodarskemu predstavniku Češko-slovaške.

Da je Titov kondominij le taktična in polemična poteza beograjske vlade in da se za tem predlogom, ki ne predstavlja nič drugega kot razkosanje STO na drugi osnovi in proti kateremu je soglasno vse prebivalstvo Ozemlja, nam je Bebler razkril v svojem odgovoru Cesarjevo od lista «Giustizia», ki ga je vprašal, ali se beograjska vlada ne misli mori, da vrnit iz gospodarskih razlogov na rešitev, ki jo predvideva mirovna pogodba z Italijo. Bebler je dejal, da se je od 1947 do danes mersikaj spreminilo, da esmo imeli politiko priključevanja cone A k Italiji, tripartitno deklaracijo, londonske sklepe in politiko, ki se razvija na osnovi teh sklepov.

Zaradi tega — je poudaril Bebler — se Jugoslavija bolj nagiba k rešitvi rebusa s stantibus (t. j. k rešitvi na podlagi obstoječih razmer, op. ur.) kot pa k rešitvi v pacia sum servanda (t. j. pakte je treba spoštovati, op. ur.). Na ta način je Bebler prvič pod dolgem času ponovil tito-fašistične besede, da naj razkosanje STO izvede na podlagi statusa quo, t. j. obstoječega stanja; priključevanje Trsta in cone A k Italiji in nadaljevanje anglo-ameriške okupacije ter priključitev cone B k Jugoslaviji.

22. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

23. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

24. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

25. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

Zborovanje miru bo jutri ob 9.30 v Kinu ob morju

Govorili bodo sen. Ambrogio Donini, član svetovnega sveta miru, Stane Bidovec in dr. Salvo Teiner - Ob 17. uri pa bo v PD "Haas" na Školjeto praznik miru

Jutri, v nedeljo 5. julija ob 9.30 se bo začelo v dvorani Kina ob morju zborovanje miru, na katerem bo senator Ambrogio Donini zastopal Svetovni svet Kongresa narodov za mir.

V teku zborovanja bo dr. Salvo Teiner, ki je zadnje dni junija zastopal tržaško mirljubno gibanje na seji Svetovnega sveta Kongresa narodov za mir v Budimpešti, podal poročilo o delu najvišjega predstavništva mednarodnega mirljubnega gibanja, o sedanjih perspektivah za mir v svetu, o nalogah tržaških borcev za mir v sklopu širokoprotnih akcij za zblizanje med narodi in vlada, ki se bo začela na podlagi sklepov budimpeštanskega zasedanja.

Poleg sen. Doninija in dr. Teinera bo govoril tudi Stane Bidovec, ki bo zjel problematiko slovenskih borcev za mir. Na zborovanju bo tudi podan obračun doseženega dela za nabiranje podpisov pod zahtevo o imenovanju začasne enotne civilne uprave Varnostnega sveta OZN. Predvsem se bo na zborovanju razpravljalo, kako uresničiti na STO sklepe budimpeštanskega zasedanja, na katerem se je kot glavna naloga postavilo zblizanje med vlada za pomirjenje v svetu. Tržaški odbor miru je dejansko že začel tako akcijo, ki jo pozval vse tržaško prebivalstvo brez razlike, naj podpisje zahtevo po imenovanju začasne enotne civilne uprave VS OZN, ki bi omogočila pomirjenje na STO, vrnitve na stališče spoštovanja mednarodnih obveznosti, kar je eden izmed predpogojev za zblizanje med narodi in za pomirjenje v svetu.

Sedanja akcija tržaškega odbora miru je torej v luči najnovejših sklepov Svetovnega sveta miru izrednega pomena. Zato je potrebno, da se naše prebivalstvo v polni meri zaveda, da lahko s svojim podpisom prispeva i k odvrnitvi

mešetarjih groženj proti našemu Ozemlju i k odpravi enega izmed najnevarnejših spornih vprašanj v tem delu Evrope.

Jutrinje zborovanje miru ima svojo važnost tudi s stališča težke provokacije, ki jo hočejo vladni krogi v Rimu in v Beogradu izvesti proti našemu prebivalstvu in miru v tem delu Evrope. Prav stalni napori teh krogov za doseg sporazuma, ki prizira mirovno pogodbo z Italijo in bi uničil od 21 zborov garantirano državno tvorbo, je provokacija proti miru. Ne more se trditi, da bi tak sporazum prispeval k utrditvi odnosov med sosednima deloma, še najmanj pa k pomirjenju, ker vsajka krsitev kakršnekoli mednarodne obveznosti pred-

ZDA podpirajo Rija pri sabotaži premirja

10. julija bo v Washingtonu konferenca treh zahodnih zunanjih ministrov

Ta teden se mora pričeti na Bermudskih otokih konferenca med Churchillom, Eisenhowerjem in novim francoskim ministrom predsednikom Lanielom. To konferenco je predlagal britanski predsednik vlade v nameri pripraviti ameriško vlado o potrebi sestanka navedenih voditeljev treh zahodnih četeli s predsednikom ministrskega sveta Sovjetske zveze Malenkovom. Tik pred odhodom na Bermude po so zbiraniki ukazali Churchillu takojšen potek, ki bo trajal najmanj en mesec.

Ameriški politični krogi niso skrivali svojega zadovoljstva nad dejstvom, da je bila odgojena na nedolohčen čas bermudska konferenca, kjer bi bili prisiljeni izreči se o Churchillovem predlogu glede sestanka štirih, kakor tudi o drugih perečih vprašanjih, kot so premirje v Koreji in dr. Senator Taft se je izrazil, da je odložen konferenca zaletena sprico razvoja dogodkov na Koreji. Vendar angleška vlada, ki ji začasno predseduje zakladni minister Butler, ni hotela izpustiti Churchillove pobude iz rok. Predlagala je takojšnje sklicanje sestanka zunanjih ministrov ZDA, Angije in Francije, kjer naj bi obravnavali nujna vprašanja, ki ase tičejo skupnih koristi treh peletih. Patriz in Washington sta pristala na to konferenco, ki bo 10. julija v Washingtonu.

Vendar ameriška vlada kljub pristanku na konferenco nima namena razpravljati vprašanj, ki jih je nakazal Churchill. To sta odkrito povedala državni tajnik J. F. Dulles in sam Eisenhower. Slednji je na običajni tedenski tiskovni konferenci izjavil, da si ZDA od washingtonske konferenca ne obetajo drugega stvarnega rezultata kot boljšega sporazumevanja med tremi veličami. S tem je se vnaprej izključil, da

bi mogli govoriti ali celo doseči sporazum glede sestanka s predstavnikom sovjetske vlade. Nakazal je tudi, o čem naj bi v njegovem govoru na tej konferenci o položaju na Koreji, v Maleziji, Indokini in Srednjem ozhodu ter o atlantski vojski. Odkrito pa je namignil tudi, da ZDA hočejo nadaljevati svoje dosedanje politiko osvojevanja narodov izpod komunistam.

26. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

27. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

28. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

29. vprašanje: Stevilne osebe govore o politični in ideološki politizaciji, torej o čisto drugem vprašanju. Kaj nam lahko poveš v tem pogledu?
Odgovor: Lahko vam rečem, da gre samo za bedake, ki niso prav ničesar razumeli. Ni nobene možnosti... pomiritev, kot govore oni, med nami komunisti in tolpo špijnov in špijnov, ki so jih oni ubili. Oni pripadajo družini morilcev Rosenbergov; oni so iste sorte ljudi, kakršni so bili v Ameriki.

FILONACISTI

Vse zahodno časopisje nadaljuje jok in stok, ker je ljudstvo D. R. Nemčije skupno s sovjetskimi vojski onemoglo tolpam nacistov, SSSOvcem in gestapovcem, oboževanih z ameriškim orožjem in prepevalih nacistično himno s hitost Westela, izvedbo težke provokacije proti miru v Nemčiji in Evropi. Najslabši stok in jok se je začel s strani titofašistov, ki se jim je ob tej priliki verjetno udrla solzna mrena in se se danes ne morejo potolažiti, da so jih njihovi nacistični prijatelji dobili po grbi. Da bi se potolažili, napovedujejo, da se bodo v bližnji bodočnosti nadaljevali po D. R. Nemčiji in po drugih deželah ljudske demokracije drugi tak ali Amerikancem in fašistov organizirani nemiri. Vsaka njihova izjava, da bi ti prošili plačani agenti Mac Carthyja, Eisenhowerja, Dullesa in razlaščenih kapitalistov lahko kaj dosegli, bo pa doživela usodo, ki so jo doživeli nacisti 17. junija v Berlinu, t. j. popoln polom. Verjamemo, da bodo Amerikanci skušali organizirati druge take provokacije. Tudi mi si o tem ne delamo iluzij. Dokler bo kapitalizem živ, se bodo vršile provokacije proti socializmu in socialističnem delu, Noben tat ne daje iz rok

DOBRI DRŽAVLJANI

«Demokracija» in «Katoliški glas» pričekajo, jedra pričekajo skupno s svojimi titofašističnimi bratci obilo solc na račun izpodletelne nacizme in ameriške provokacije v Berlinu. Vstopno pa zelo pridno poveličujejo važnost neobvestnosti Amerikancev, ki so umorili Rosenberga. Šta stasopisne ameriške študije. Ki se je v primeru Rosenbergovih na večne čase proslavila, po predlagano, naj bi vlada ZDA dodala vsem se oba pamfleta razpustitvina okrog «Demokracije» in «Katoliškega glasa» strojno druzalinstvo. Sja ti ljudstvo skupno s svojimi titofašističnimi bratci obilo solc na račun izpodletelne nacizme in ameriške provokacije v Berlinu. Vstopno pa zelo pridno poveličujejo važnost neobvestnosti Amerikancev, ki so umorili Rosenberga. Šta stasopisne ameriške študije. Ki se je v primeru Rosenbergovih na večne čase proslavila, po predlagano, naj bi vlada ZDA dodala vsem se oba pamfleta razpustitvina okrog «Demokracije» in «Katoliškega glasa» strojno druzalinstvo. Sja ti ljudstvo skupno s svojimi titofašističnimi bratci obilo solc na račun izpodletelne nacizme in ameriške provokacije v Berlinu. Vstopno pa zelo pridno poveličujejo važnost neobvestnosti Amerikancev, ki so umorili Rosenberga. Šta stasopisne ameriške študije. Ki se je v primeru Rosenbergovih na večne čase proslavila, po predlagano, naj bi vlada ZDA dodala vsem se oba pamfleta razpustitvina okrog «Demokracije» in «Katoliškega glasa» strojno druzalinstvo. Sja ti ljudstvo skupno s svojimi titofašističnimi bratci obilo solc na račun izpodletelne nacizme in ameriške provokacije v Berlinu. Vstopno pa zelo pridno poveličujejo važnost neobvestnosti Amerikancev, ki so umorili Rosenberga. Šta stasopisne ameriške študije. Ki se je v primeru Rosenbergovih na večne čase proslavila, po predlagano, naj bi vlada ZDA dodala vsem se oba pamfleta razpustitvina okrog «Demokracije» in «Katoliškega glasa» strojno druzalinstvo. Sja ti ljudstvo skupno s svojimi titofašističnimi bratci obilo solc na račun izpodletelne nacizme in ameriške provokacije v Berlinu. Vstopno pa zelo pridno poveličujejo važnost neobvestnosti Amerikancev, ki so umorili Rosenberga. Šta stasopisne ameriške študije. Ki se je v primeru Rosenbergovih na večne čase proslavila, po predlagano, naj bi vlada ZDA dodala vsem se oba pamfleta razpustitvina okrog «Demokracije» in «Katoliškega glasa» strojno druzalinstvo. Sja ti ljudstvo skupno s svojimi titofašističnimi bratci obilo solc na račun izpodletelne nacizme in ameriške provokacije v Berlinu. Vstopno pa zelo pridno poveličujejo važnost neobvestnosti Amerikancev, ki so umorili Rosenberga. Šta stasopisne ameriške študije. Ki se je v primeru Rosenbergovih na večne čase proslavila, po predlagano, naj bi vlada ZDA dodala vsem se oba pamfleta razpustitvina okrog «Demokracije» in «Katoliškega glasa» strojno druzalinstvo. Sja ti ljudstvo skupno s svojimi titofašističnimi bratci obilo solc na račun izpodletelne nacizme in ameriške provokacije v Berlinu. Vstopno pa zelo pridno poveličujejo važnost neobvestnosti Amerikancev, ki so umorili Rosenberga. Šta stasopisne ameriške študije. Ki se je v primeru Rosenbergovih na večne čase proslavila, po predlagano, naj bi vlada ZDA dodala vsem se oba pamfleta razpustitvina okrog «Demokracije» in «Katoliškega glasa» strojno druzalinstvo. Sja ti ljudstvo skupno s svojimi titofašističnimi

ZA MIR, ZA NAROD IN KULTURO!

Potek 3. rednega občnega zbora Slovensko hrvatske prosvetne zveze v Trstu

(Nadaljevanje s 1. strani)

...poveča več pozornosti na vprašanje. Moral bi na... popularizirati naše pridobitve. Intervencija komunističnih socialističnih poslancev v parlamentu glede ugotovitve slovenske šole v Italiji... takorekč mimam nas, ne bi jo konkretno popularizirali z vsemi poštenimi demokraciji v osebnosti Slovenij... jim je vprašanje obstoja slovenske šole prav pri srcu, kakor nam, je tudi sodelovanje na tem polju... s fasilis ni mogoče sodelovati s svojimi kolektivi je nadalje... spekulacije hitovcev in... na tem polju.

Tov. Karlo Bernetič pa je govoril o pomenu in važnosti knjiznice. Poročil je tudi o delovanju kulturne sekcije SHPZ, karil je, da je vodstvo SHPZ... premalo pozornosti tema... vprašanjima, kar pa do... na tem polju izboljšati.

Za to pa je sledila diskusija, katero so posejli številni deleci. Med prvimi je govoril tov. Hamlet iz Nabržine, ki je

poročal o delovanju, o ovirah in o težavah, s katerimi je združeno delovanje prosvetnega društva v Nabržini. Med drugim je sporočil razveseljujočo novico, da tamkajšnje prosvetno društvo namerava graditi novo prosvetno dom. Zares hvalovredna zamisel. Prav bi bilo, da bi jo posnemali še marsikje!

Tov. Lucijan Malalan je poročal o delovanju prosvetnega društva Lonjer-Kalnara. To društvo, četudi nima lastne dvorane, kjer bi se lahko nemoteno izživelo, je uspešno aktivno. Kljub temu, da živi v Lonjerju na desetih tisočih plačanih aktivistih, šteje društvo preko 100 članov. V zadnjem času je zelo uspešno izvedlo akcijo za pobiranje podpisov za STO.

Tov. Prelec iz Podlonerja pa je poročal o delovanju PD v zvezi. To društvo ima skoraj 200 članov. V njegovem sklopu deluje pevski zbor in dramska družina, ki je nastopila z igrico idealna točaka že 12 krat in je povsod zelo mnogo uspeha. Za kritje stroškov SHPZ je to društvo prispevalo 5.000 lit. To delanje je posnemajmo vredno!

Tov. Viola je govoril o vpra-

šanjih društev «Kolarica pri Sv. Barbari. Poročil je o ovirah, ki jih ima to društvo. Toda nov prosvetni dom, ki so ga načrtali sami zgradili, je očiten dokaz, da ima društvo tudi uspehe. Za kritje stroškov 3. občnega zbora je to društvo prispevalo 5.000 lit. Društvo iskrena hvala!

Tov. Jagoda se je v svoji intervenciji dotaknila zelo važnega vprašanja, ki bi ga morala SHPZ vzeti resneje in pošten pri svojem bodočem delovanju. Gre namreč za vprašanje samoiniciativnosti odborov. Toda na to bi treba odpraviti primerno pripraviti in jim pomagati, da dosežejo ta zaželjeni cilj. Priporočala je, naj v bodoče SHPZ prireja pogostejše sestanke odborov PD z vodstvom SHPZ in naj jim bolj je mogoče omehčati položaj. Ti neposredni stiki bodo brez dvoma v obojestranski korist. Zelo važno intervencijo je imel

orisa stanje v drugih, zahodnih državah, ki se tako radi nazivajo evropski svet. Omenil je preganjanje vsake napredne misli v ZDA. Zahodni vladajoči krogi delajo v to cilju, da preprečijo odpor proti njihovi oblasti, proti njihovim načrtom za vojno. To njihovo početje je najbolje osvetljeno od nezahodnega umora nedolžnih zakoncev Rosenberg.

Stališče SHPZ do tržaškega vprašanja

Ameriški vojni netilci so vedno bolj izolirani v svetu zaradi dosledne miroljubne politike sovjetske države in tabora miru, kažejo se resne razpoke v zahodnem svetu, kar nam dokazuje primer Anglije, francoska kriza, poraz protijudskih sil v Italiji in drugje. Iz te izolacije se ameriški

preganjanje Slovencev v coni A in Italijanov v coni B. Se hujša zaostritev se je pojavila po londonski konferenci, za katero so se predhodno dogovorili s Titom. Vrstijo se ukrepi proti enakopravnosti narodov na STO. V coni A se je povečalo prisilno naseljevanje italijanskega življa, so se povečali ukrepi in grožnje proti našemu jeziku, naši šoli, naši kulturi, našemu narodnemu obstoju na splošno. Isto se dogaja v coni B proti Italijanom. Vse to po krivdi okupacijskih oblasti in njihovih italijanskih iredentističnih in titofašističnih hlapcev. Govornik je našel primere o odvzemu sedežev kulturnim organizacijam, o povzemanju pristojbin za kulturne predstave, o ovirah pri izdajanju dovoljenj, o zasliševanju in zadrževanju voditeljev kultur-

cijo za nabiranje podpisov v prid začasne civilne uprave VS OZN.

Borba za narodne pravice Slovencev je predstavljala glavno skrb SHPZ, ki je poslala znano spomenico OZN. Okrog te spomenice, ki jo je razdelila v tisočih izvodih med ljudi, je razvila široko akcijo na podlagi zborovanj, predavanj, hišnih sestankov, stikov s posamezniki in tiska. Ta akcija na podlagi spomenice ni končana, marveč ostaja glavna skrb SHPZ za mobilizacijo Slovencev okrog tega vprašanja. V to akcijo moramo pritegniti vse Slovence brez razlike raven priznanosti titovskih agentov, ki najbolj škodujejo našim narodnim pravicam. V obrambo narodnih pravic Slovencev je SHPZ vodila številne druge akcije na šolskem, kulturnem, jezikovnem področju. Važen doprinos v obrambo naših pravic in v utrditev narodne samozavesti predstavlja «Ljudski koledar», ki je žel odobravanje večine slovenskih ljudi.

Tudi goriskim in koroškim Slovencev je SHPZ pomagala

z izleti, nastopi, obiski itd. Te pobude pa mora še boljje razviti v bodočnosti. Več bo treba pa napraviti za poglabitev stikov z našimi izselenci in z ostalimi slovenskimi narodi.

Veliko uspehov beležimo v našem ožjem prosvetnem delovanju. Treba pa bo posvetiti večjo pozornost k pridobivanju novih tisočev govornikov članov in k pomnožitvi in izboljšanju kulturnih manifestacij.

V naslednji poslovni dobi se morajo oživiti pasivna ali mrtva društva. Izboljšati se mora način dela za razdeljevanje izkaznice tako, da bo zaleta v društvih večina slovenskih ljudi. Izboljšati je treba tudi plačilo izkaznic. Posebno pazljivo je treba posvetiti naši delovni in učni se mladini, ki bo bodoči kader naših društev. «Opraviti je treba ozko gledanje na neopredelene ali ljudi, ki stojijo v drugih političnih taborih; zavedati se moramo, da PD niso politične stranke, temveč široke organizacije, ki sprejemajo v svoje vrste vse, ki pristajajo na njihov program in se po njem ravnaajo.

Isprihod po podeželju

PODLONJER

Prebivalci Podlonerja tožijo, da jih podjete ACEGAT zelo zanemara. Oskrba z gorilnim plinom je zelo slaba. Kljub plinskim instalacijam so prisiljeni kupovati tekoči plin (liquigas). Zaradi tega so pred nedavnim naslovili na ravnateljstvo omenjene ustanove protestno pismo.

Predeli Timinjan. Nova cesta ter Lonjerska cesta so še vedno brez elektrike. Ze toliko korakov se je napravilo za to, da bi v teh predelih končno le zasvetila elektrika, toda kot kaže, zamam. Predeli Timinjan (Ograda) in Farneto pa nimajo niti vode. Tudi za to so bili že napravljene potrebni koraki, vendar vse kaže, da je občinska uprava pozabila na to.

Za druge nepotrebne nprave potrosi občina toliko denarja, za te koristne nprave pa pravi, da ga ni.

DEVIN

V torek, 30. junija je skupina otrok počitniške kolonije v Devinu ubrabo prepevala lepe partizanske pesmi. Petje je privabilo nekaj ljudi v bližino šolskega dvorišča, kjer se nahaja omenjena kolonija, ki jo vodi «Dobrodelno društvo» iz Trsta. Vsem je petje ugajalo in to tembolj ker so to pesmi, katere so prepevali očetej in bratje omenjenih otrok, sredi najhujših borb, ki so jih bojevali za svobodo naše domovine. Med petjem sta prišli na dvorišče dve «dobrodelni sestri». Približila sta se otrokom ter jih posvarili, naj ne pojo omenjenih pesmi. Tako je sta dejali: «Ne, ne otroci! Nikar ne bomo peli teh pesmi. Zapele bomo raje kako lepo narodno. Nekaj otrok je začuden spravevalo, čemu nebi smeli še nadalje peti partizanskih pesmi. Toda za ta otroška spravevanja se omenjeni sestri nista niti zmenili. Potisnili sta otroke v krog ter intonirali pesem «Naša mati kava kafe...», ki je kot je vsem znano parodija znane pesmi italijanskih pobalnikov: «Se vuoi fare l'amore con me...» Ta pesem je torej za omenjeni «dobrodelni sestri» narodna pesem.

Med tem se je zbralo pred šolskim dvoriščem precej ljudi. Vsi so se zgrajali nad početjem omenjenih «dobrodelnih sestri».

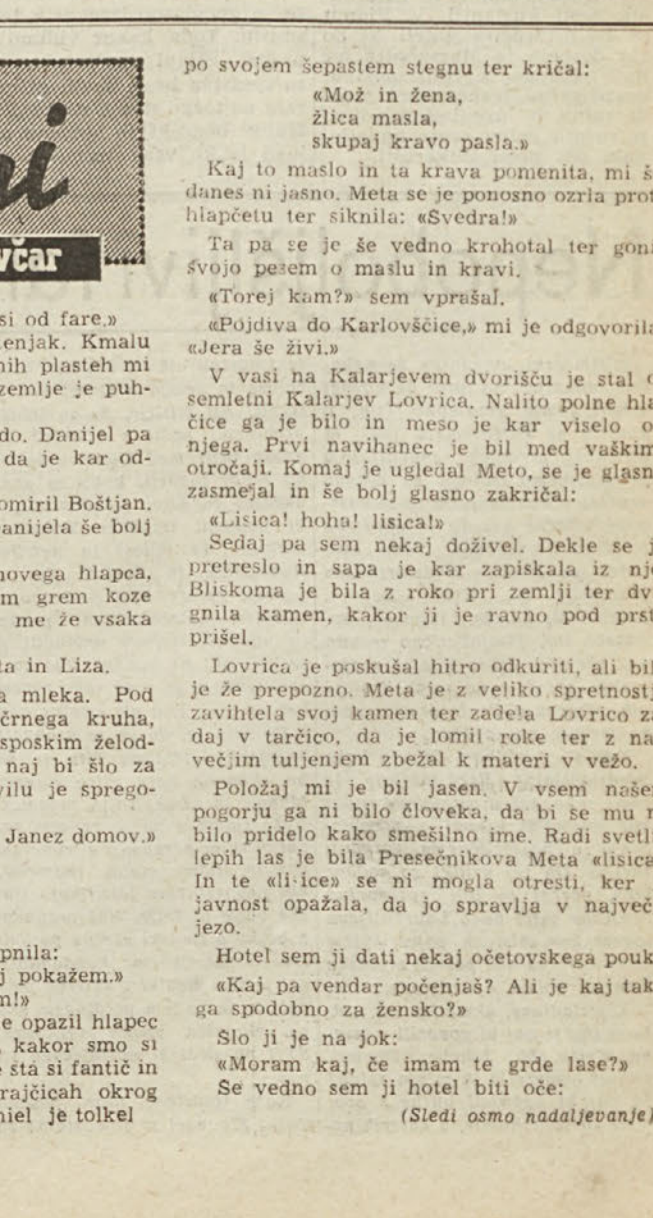
TREBČE

Pretekli teden so trebrenski tovariši razpravljali na ožjem sestanku o vprašanih v zvezi z razprodajo našega tiska. Ceravno o naši vsaj pisemno delo malo, je vendar znano, da se v njej prodaja in čita mnogo naših časopisov. Redke so hiše, ki ne kupujejo redno enega ali drugega lista in sicer ilustrirane revije. Kljub temu pa bo nekateri kaj izboljšati. V nekaterih predele vsaj naš tisk še ni prodril. Nekaj, k sreči, zelo malo, včasovan je še vedno pod vplivom raznih pustolovskih italijanskih tednikov, kot so n. pr. «Grand Hotel», «Luna park», «Sognos, itd.» nekaj mladincev pa še prednjačuje kvarne «gignonales». Tovarishi so razpravljali tudi o teh vprašanih. Obvezali so se, da bodo storili kar je v njihovi moči zato, da bo naš tisk, ki je glasnik resnice, prodrli v sleherno hišo in v sleherno pošteno družino.

ZGONIR

Prejšnjo nedeljo so imeli člani KP STO zgornjske sekcije svoj aktiv. Na njem so razpravljali o številnih važnih vprašanih. Poročilo o stanju v sekciji je imel tov. Pegan Just. Iz poročila je bilo razvidno, da tovariši dobro napredujejo, kljub temu da so nekateri prekroji že pred časom trobili, da je prišlo v sekciji do nekakšnega razkola.

Tov. Zvonko pa je nato go-

Večjo zanimanje je vzbudil lepak KP STO o etnični in niji, po kateri hočejo razkosati naše Ozemlje

KLJUČNA RESOLUCIJA rednega občnega zbora SHPZ

III. redni občni zbor SHPZ, po preučitvi poročila in diskusiji sprejel naslednjo resolucijo:

Slovensko - hrvatska prosvetna zveza kot najvišja kulturna predstavništva Slovencev v Hrvatom STO smatra za svoj dolžnost, da spričo težnja stanja, v katerem se nahajata slovenski in hrvatski narod ne samo na STO, marveč predvsem v Jugoslaviji, kjer sta izpostavljena krute-fašističnemu zatiranju. Na svoji moči pomaga ljudni borbi za osvoboditev vrnitve v slovensko skupnost; istočasno pa da sodeluje v krajevnih ljudskih gibanjih in se za pravice goriskih in koroških Slovencev.

SHPZ kot del svetovnega miroljubnega gibanja z zadostno ugotavlja, da so naše kulturne sile v svetu nujno pomagale pri širjenju miru in miru ter pri ublavitvi svetovne vojne napelosti v Evropi, da bo vedno in obkrajnem trenutku prispevala po svojih močeh k utrditvi bratstva in k zmagi miru v svetu, kar sta samo v miru in v času močnega izmenjav kulturnih izkustev med narodi in na splošno razvoj kulture.

Zato SHPZ poziva vsa prosvetna društva ter vse Slovence v Hrvate, naj odločneje in aktivne sodelujejo v vrstjah za mir, da dajo svoj prispevek k zbliznanju in sodelovanju med narodi. Slednjišnji v Hrvatom STO naj aktivno bori za mir in zvezi s pretično nevarnostjo, da se uresniči načrti nekaterih krajevnih in mednarodnih krogov o delitvi STO.

Zbor SHPZ v imenu Slovencev in Hrvatov odločno odloča ta zločin, ki bi pomenil njihov narodni, kulturni in narodni pogin. STO je bilo zamisljeno kot korak k Osvoboditvi miru in tem delo Evrope in izboljšanju odnosov med sosednimi narodi in, ker pristo do nobenega dogovora, ki bi opravičil njegovo vlogo, vztrajajo Slovenci in Hrvatov na njegovi ustanovitvi v duhu in črki mirovne politike. Zato da se odvrne ta nevarnost, naj vsi podprejo vrednostjo o začasni civilni upravi Varnostnega sveta OZN ki odprta možnost uresnitve STO in s tem izboljšanje pogoje za dosego naše nacionalne enakopravnosti.

5. Prosvetna društva morajo redno poslovati z rednim sklicevanjem občnih zborov in odborovih sej. Odbori naj si prizadevajo, da se finančno osamosvoje in da skrbno čuvajo ter množijo društveno imovino.

6. Pritegniti je treba najširši krog prosvetnih delavcev k sodelovanju in širjenju našega tiska, zlasti tednika «Delo» in publikacij SHPZ, posebno se LJudskega koledarja.

SHPZ poziva vsa prosvetna društva, vse prosvetne delavce, vse Slovence in Hrvatov STO na stvarno delo pod geslom:

ZA MIR, ZA NAROD IN KULTURO!

Ob priliki občnega zbora je bila prirečena v dvorani Kraljiča priloznostna knjižna razstava

vojni netilci skušajo rešiti s svojimi lutkami, kot so Singmanni, Adenauer, Tito, s provokacijami korejskega ali berlinskega tipa, z novimi napadalnimi vezavami, ki je balkanski blok. Če do danes pa ni prišlo do svetovnega požara, se moramo zahvaliti sovjetski miroljubni politiki, ki je vse take provokacije nevtiralizirala.

Prav zaradi te politike zahodnih vladajočih krogov ni čudno, da je kultura v zahodnih državah prezirana in preganjana. Zato se v ZDA dodajajo 75 odst. proračuna vojnini izdatkom in le 1 odst. ljudski izobrazbi, v Jugoslaviji 78,6 odst. vojni in le nekaj več kot 2 odst. ljudski izobrazbi. Temu nasproti pa opažamo politiko ZSSR in držav ljudske demokracije, ki večino svojega proračuna posvečajo izobrazbi ljudstva.

Govornik je na to povedal, zakaj mora SHPZ kot najvišja kulturna predstavništva Slovencev in Hrvatov STO zavzeti svoje stališče v korist pravilne rešitve tržaškega vprašanja. Zaradi splošnih krajevnih razmer in prav posebnih zaradi položaja, v katerem živijo Slovenci in Hrvatov na STO, edino mirovna pogodba z Italijo in ustanovitev STO nam jamči popolno narodno enakopravnost. Zato je jasno, zakaj je vse slovensko in hrvatsko prebivalstvo skoro brez izjeme za ustanovitev STO in proti barantanju v kakršni koli obliki. Z barantanjem v obliki kondominija, hočejo spremeniti našo Ozemlje v strateško operativno vojno namene in v od tujih čet stalno zasedeno področje.

Polje tega, da je gospodarstvo in politično stanje na STO zelo težko prav zaradi sedanjega stanja, se opaža, da se stalno postruže tudi nacional-

Borba za narodne pravice Slovencev

V tem ozračju je delala SHPZ. Govornik je poudaril, da ebi bile vse naše borbe za narodne pravice Slovencev in prizadevanja za dvig napredne ljudske kulture zamam, če nam ne bi vedno stale ob strani tudi italijanske demokracije množice. Prav zaradi te pomoči je marsikakšen sovražnik našega štališča. Zato pa je treba to sodelovanje in bratstvo poglabiti, ako hočemo doseči svoje pravice in zlomiti odpor sovražnika.

Tov. Bidovec je govoril o prizadevanjih SHPZ v borbi za mir, o njenih akcijah v sklopu Tržaškega odbora miru, o pomoči podpisanim akcijam za sklenitev pakta med petimi veleilami itd. Prav tako je SHPZ aktivno posegala v boj za ustanovitev STO proti vsakemu barantanju. To je bilo nujno potrebno ne samo zato, ker so vsi Slovenci in Hrvatov STO za ustanovitev Ozemlja, marveč predvsem zato, ker nam ustanovitev STO jamči popolno narodno enakopravnost. Barantanje ne bi pomenilo le smrti našega prebivalstva na gospodarskem in političnem področju, marveč tudi smrti naše napredne ljudske kulture. To stališče je SHPZ poudarila v svoji spomenici VS OZN, s svojo ak-

Poročilo tov. Bidovec

Tajniško poročilo je na III. rednem občnem zboru SHPZ podal Stane Bidovec. V svojem poročilu je orisal pogoje, v katerem živi in deluje SHPZ s svojimi društvi, pregledal izvršeno delo v luči na III. rednem občnem zboru sprejetih sklepov, nakazal pomanjkljivosti, ki jih je treba odpraviti, in zahteval smernice za bodoče delo.

V začetku je govornik poudaril povezavo, ki jo ima narodna ljudska kultura z delovanjem množicami, za katerih potrebe je nastala, se razvijala in dosegala uspehe. Zato ni čudno, da sovražniki delovnega ljudstva preganjajo napredno kulturo, ker se zavedajo, da predstavlja močno orodje za napredek.

«Ko so bili titovci poraženi — je dejal Bidovec — in so izgubili dotedanjo kontrolo nad našo prosvetno organizacijo, so skušali zavesti množice na stranop z geslom, da morabi kultura «apolitična». Seveda to je geslo veljalo le tu pri nas, kjer so bili brez moči, in so se na ta način skušali zopet vgnezditi v naše prosvetne organizacije. Toda v coni B in Jugoslaviji, kjer imajo svojo oblast, niso dali te parole. Tam jim je pa potrebna drugačna «kultura», t. j. «kultura», ki naj drži delovne množice na vajetih, da bi jih lažje izkoriščali in poglajali v vojno za naše interese. Tam je vsaka mituje interese. Tam je vsaka mituje interese. Tam je vsaka mituje interese. Tam je vsaka mituje interese.

Nov glavni odbor

Bernetič Karlo, Bertok Viktor, Bidovec Stane, Blažič Vladica - Morana, Blažič Angel, Bogatec Viktor, Čok Karel (star.), Eler Ivan, Gerbec Jelka, Gerbec Marij, Gerlanec Aleksij, Gerlanec Anton, Gombač Franc, Gorup Drago, Hrovatin Stanka, Japelj Marija-Jagoda, Kapelj Miroslav, Kosuta Justo, Kosuta Zora, Krečič Venček, Legiša Mervic Zorka, Lovrenčič Josip, Milič Herman, Pegan Just, Peric Hamlet, Periot Danilo, Puntar Jadran, Rogelja Alojz, Slavec Bernard, Skabar Viktor, Sišković Karel, Skrik Albin, Vrabc Karel, Zerjal Miro.

Nadzorni odbor

Malalan Riko; Marković Alojz, Mlač Henja.

Razsodišče

Bukovec Josip, Blažič Rudi, Cergoj Dor, Mistej Rudi, Viola Peter.

SHPZ mora postati množična organizacija Slovencev in Hrvatov!

Večjo pažno moramo posvetiti knjižnicam, etalnicam in stenčsom. Odbori se morajo zavedati, da je knjižnica najlažji, obenem pa zelo učinkovit način širjenja ljudske prosvete. Kjer obstajajo pogoji za to, naj se uredijo tudi etalnice. Koraki naprej so se napravili v predavanjih, a to še ni dovolj. Treba je pomožiti predavanja, ki morajo postati eden izmed najpomembnejših načinov za prosvetevanje naših ljudi. Vsako društvo bi moralo imeti od dve do tri predavanja na leto.

Na pevsko-glasbenem odseku je zabeležiti živahno delovanje. Od zadnjega občnega zbora do danes je bilo 155 pevskih nastopov. Na tem področju pa lahko izboljšamo svoje delo z utrjevanjem pevskih zborov, s pritegnitvijo novih moči in z ustanavljanjem novih zborov. Treba je paziti na vse titovske provokacije, ker litovci prav na tem polju skupaj razbiti naše delovanje, ki jim je trn v peti. Na dramskem odseku je bilo zelo mnogo nastopov. Vsekakor pa ima odrska umetnost pri nas velike možnosti razvoja, ki se niso bile izkoriščane.

Govornik se je dotaknil tudi šolskega vprašanja in akcij SHPZ na tem področju. Ker je bila o tem predmetu dobra intervencija na Občnem zboru, jo bomo objavili v prihodnji številki lista.

Borba proti titovskemu mračnjastvu

Kljub temu da je sovražnik napredne kulture s pomočjo titovcev in drugih protijudskih čemotov slovenskega preklela odzvel našim društvom precejšnje število domov; si naše ljudstvo z velikim navdušenjem in požrtvovalnostjo gradi nove kulturne domove kot v Križu na Kolonkovicu, si jih je zgradilo pri Sv. Barbari, v Božjih in Erijevih, si jih bo začelo graditi v Skednju, pri Magdaleni, v Nabržini, na Skofljah in drugje. Govornik je nato govoril o pomembnosti lista «Delo», o važnosti njegovega širjenja ter dopisovanja vanj.

Proti koncu je tov. Bidovec

Cvetje v jeseni

«In deklet?»
«Kje naj ve, čemu smo možki na svetu!»
Prav odleglo mi je pri teh besedah, kakor bi me ta reč kaj brigala.
Ko sva dospela do Mlinš, je naju objelo mlado jutro s svojo nepopisno milobo. Siro se je razprostiral travnik pred nama. Otava je lepo kazala in rožice so cvetele po zeleni tratinji, ki se je vlekla skoraj tja do bukovih gozdov zelenega Blegoša. Pakji so bili napravili po travi svoje mreže, na njih pa je ležala rosa v srebrnih kapljah. Oglašale so se ptice, predvsem strnad, ki je neprestano gnal svoj «čer-čer-čeriš».

Vse to je bila duša in kmalu je odmevala od drobnih ptičjih glasov.

Postavili smo se v vrsto. Kakih deset korakov od mene se je oglašil Danijel odločno zaničljivo:

«Ali se poskusiva?»
«Se, pa!» odgovorim brez odloga.

Domachi hlapce mora kosti naprej, in njegova čast zahteva, da ga kosi ne prekose, kar velja za veliko sramoto, če bi ga kdo v košnji za seboj pustil. Danijel je mislil, da bo imel z mano lahko opravilo, in zategadelj me je poklical na dvoloj s koso. Tiste čase, drage prijateljice, še nisem bil ta žalostna podrtija, kakor sem danes; žilava moč se je pretakala po mojih udih in se nisem kmalu zbal nasprotnika.

Kosa pa mi v prvih trenutkih ni hotela prav peti in ne dajati pokorščine; brisal sem jo s travo in z oslo sem zvonil po nji. Ze se je zaveselil Danijel:

po svojem šepastem stegnu ter kričal:

«Mož in žena, žilca masla, skupaj kravo pasla.»

Kaj to maslo in ta krava pomenita, mi še danes ni jasno. Meta se je pomosno ozrla proti hlapčetu ter siknila: «Svedra!»

Ta pa se je še vedno krohotal ter gonil svojo pesem o maslu in kravi.

«Torej kam?» sem vprašal.

«Pojdiva do Karlovščice,» mi je odgovorila. «Jera se živa.»

V vasi na Kalarjevem dvorišču je stal osemletni Kalarjev Lovrica. Nalito polje hlapca je bilo in meso je kar viselo od njega. Prvi navihane je bil med vaškimi otročaji. Kmalj je ugledal Meta, se je glasno zasmejal in se bolj glasno zakričal:

«Lisica! hoha! hahaha!»

Sedaj pa sem nekaj doživel. Dekle se je pretreslo in sapa je kar zapiskala iz nje. Bliskoma je bila z roko pri zemlji ter dvignila kamen, kakor ji je ravno pod prste prišel.

Lovrica je poskušal hitro odkuriti, ali bilo je zepozno. Meta je z veliko spretnostjo zavihlela svoj kamen ter zadela Lovrico zadaj v tarcu, da je lomil roke ter z največjim tuljenjem zbežal k materi v vežo.

Položaj mi je bil jasev. V vsem našem pogorju ga ni bilo dlova, da bi se mu bilo pridelo kako smešno ime. Radi svojih lepih las je bila Presčeničeva Meta «lisica». In te «lisice» se ni mogla otresti, ker je javnost opazila, da jo spravlja v največje jezo.

Hotel sem ji dati nekaj očetovskega pouka: «Kaj pa vendar počenjaš? Ali je kaj takega spodobno za žensko?»

Slo ji je na jok:

«Moram kaj, če imam te grde lase?»

Se vedno sem ji hotel biti oče:

(Sedi osmo nadaljevanje)

Osnovna naloga SHPZ, prosvetnih društev ter Slovencev in Hrvatov je, da se temu etalno in odločno zoperstavijo vsi združeni vodiljo boj za dostojno popolno narodno enakopravnost na vsem Ozemlju. Pogoja za uspešno borbo za narodno enakopravnost sta: narodna samozavest in zdrav narodni čut, ki ju mo-

